

UNITAT 5. AMICS I COMPANYS!

Aquesta unitat gira al voltant de les relacions personals i afectives, especialment del jovent. L'amistat, l'amor, les relacions amb els altres és un tema que esdevé centre d'interés permanent entre els adolescents.

A l'apartat de CONTACTE coneixerem l'univers de la Marta; els objectes que l'envolten quan és dins de la seua habitació ens permetran conèixer la seua personalitat, les seues aficions, els seus gustos, els amics que deu tenir... les seues reflexions sobre l'amistat. Marta serà l'excusa perfecta per a també conèixer de prop els nostre alumnat.

En COMUNICACIÓ farem l'audició i llegirem fragments d'un diari personal, i a través dels seus protagonistes identificarem les característiques d'aquests tipus de textos tan íntims i personals, així com altres exemples de textos relacionats amb la literatura del jo: epistolaris, quaderns de viatges, memòries, i blogs.

En LITERATURA, la poesia lírica és el gènere per excel·lència per a parlar de Cupido i els estralls que provoca. Després, en LES PERSONES I LES LLENGÜES ens ocupem de la variació geogràfica de les llengües com a fenomen universal.

Finalment, en CONEGUEM LA LLENGUA hem previst activitats sobre

el lèxic de les parts del dia i les coses que fem al llarg del dia, i sobre el concepte de sinonímia; a continuació, estudiem les oracions segons l'actitud del parlant, continuem amb el complement indirecte, revisem els verbs irregulars bàsics i els interrogatius; i en ortografia i fonètica, hi incidim sobre la *m*, *n*, *ny*, *ll* i *i*, i practiquem la discriminació auditiva i l'articulació de la *ll* i la *i*; tanquem la unitat amb signes de puntuació (la interrogació i l'exclamació).

Amb el TALLER DIGITAL plantegem activitats relacionades amb el nucli temàtic de la unitat: la creació d'un àlbum de postals digitals, la realització d'un mural digital sobre un dels autors literaris de la unitat i el repàs dels continguts de la unitat fent un test final.

I. CONTACTE (pàgs. 114-115)

Plantegem ací una sèrie de tècniques endevinatòries, si més no, curioses, usades al llarg del temps que ens permeten endinsar-nos en els textos predictiu, objecte de l'apartat de COMUNICACIÓ.

1. i 2. (pàgs. 114-115)

Seguiu les indicacions de l'activitat. Els alumnes observaran atentament l'habitació de Marta i triaran les tres coses que més els ha cridat l'atenció. Tot seguit verbalitzarem la làmina amb les preguntes de l'activitat 2. Podem formar parelles a classe i assignar-los a cadascuna una pregunta.

3. (pàg. 115)

Volem conèixer de prop les inquietuds i les aficions del nostre alumnat. Ho fem suggerint que responguen aquestes qüestions.

4. (pàg. 115)

a) et fan sentir gran; b) defectes; c) camí; d) estranyes, trossos.

II. COMUNICACIÓ (pàgs. 116-120)

EL DIARI PERSONAL

Centrem aquest apartat en el treball sobre el diari personal. Partim d'un text literari que s'adiu perfectament al tema de les relacions afectives i ens permet de caracteritzar i treballar aquesta mena de textos perquè després els alumnes facen el seu diari.

1. (pàg. 116)

Presentem un fragment de la novel·la d'Elisabeth Roig, *L'aigua* (2007) escrita en forma de diari i que tan bona acollida ha tingut entre l'alumnat. Convé estimular la lectura de la novel·la completa i un aprofitament posterior a classe mitjançant fitxes de treball literari o en exposició oral de diversos aspectes remarcables: els personatges, el tema, l'argument, l'espai i el temps, etc.

Audició i lectura del text. Anirà bé que, després d'escoltar el text, el professor faci la lectura de viva veu; així presentarà a l'alumnat un model de dicció, d'entonació i de ritme adient.

2. (pàg. 116)

Activitat oral que permet treballar les característiques del diari personal com a gènere narratiu que pertany a la literatura del jo. També ens permetrà conèixer qui dels nostres alumnes ha tingut o té l'afició d'anotar les vivències més significatives al llarg de cada dia.

Poden suggerir-los algunes respostes, com ara:

- a) La llibreta de Marta és, sens dubte, un diari.
- b) Per a escriure els seus pensaments i reflexions. Les vivències del seu primer dia de classe.
- c) Els diaris són textos d'ús privat –molt personals– que guarden un munt de sentiments, de reflexions, de pensaments i somnis que reflecteixen la part més íntima de cadascú. Si no es publiquen continuaran formant part de la persona a qui corresponen aquests escrits.
- d) Tenen un pany perquè són textos d'ús privat i guarden dins secrets i somnis molt personals que òbviament no es poden confiar a qualsevol persona si no es manté amb aquesta una estreta amistat.
- e) Sí, és com un àlbum de fotos que narren els diferents esdeveniments que vivim al llarg d'una època determinada.
- f) Sí, per això tenen una clau amb un número secret que hem de recordar com ho fem amb la contrasenya que fem servir en els nostres correus, ordinadors...
- g) Sí, la lectura d'alguns fragments ens permet conèixer els secrets i els somnis de qui escriu.
- h) Resposta oberta i molt confidencial.
- i) Resposta oberta.
- j) Resposta oberta.
- k) Generalment, en 1a pers. del singular.
- l) Ací la paraula diari apareix com a sinònim d'agenda on apareixeran programats tots els fets i activitats que cal realitzar al llarg del dia o bé els diferents passos que cal tenir en compte per a la realització

d'un projecte d'investigació ja siga un experiment químic, l'evolució d'una malaltia, els avanços aconseguits en el descobriment d'un assassinat...

3. (pàg. 117)

Activitat de comprensió escrita. Anirà bé que, després d'escoltar el text, el professor faça la lectura de viva veu; així presentarà a l'alumnat un model de dicció, d'entonació i de ritme adient. També podem fer una lectura col·lectiva entre l'alumnat, propasant-los de llegir cadascun un paràgraf.

4. (pàg. 117)

Es tracta d'una altra activitat de comprensió escrita i d'ampliació lèxica.

Solucions:

- a) Buidor: 13) qualitat de buit
- b) Lluent: 12) lluminós
- c) Esbrinar: 9) cercar la veritat d'una cosa
- d) Escantellada: 11) que ha perdut un tros per trencament
- e) Lleugeresa: 10) qualitat de lleuger
- f) Empentava: 8) moure o fer pressió sobre alguna cosa
- g) Alleugerir: 7) fer més lleuger
- h) Casalots: 6) casa gran vella o ruïnosa
- i) Apropar: 5) posar a prop, acostar
- j) Ensurt: 4) sobresalt
- k) Acomiadar: 2) acció de saludar-se quan algú se'n va
- l) Adonar: 1) que no passa desapercebut/uda
- m) De colp i volta: 3) de sobte, ràpidament

5. (pàg. 118)

Poden suggerir-los algunes respostes, com ara:

- a) És molt discret, li agrada la solitud, no parla amb ningú...
- b) És prou tímid i no coneix els companys del grup.
- c) S'interessa per ell i decideix observar-lo de prop, primer de manera discreta, més tard descarada.
- d) No deia res (l. 1), anava sol i no parlava amb ningú, fa dibuixos d'amagat (l. 2 i 3), passa de fer cas a la Marta (l.6), pensarós (l. 11), amb cara de músic sud-americà (l. 17), observa atentament una paret (l. 21), trau un esprai de la seua motxilla (l. 23), dibuixa un mural de colors lluent (l. 25).
- e) Des del carrer del Forn, una vella sendera envoltada de quatre cases baixes molt velles deshabitades prop del cementeri.
- f) El seu posat pensarós i la manera com observa les parts d'aquestes cases velles i abandonades.
- g) Com fa servir l'esprai per a dibuixar un mural ben acolorit.

6. (pàg. 118)

Activitat de comprensió escrita. Anirà bé que, després d'escoltar el text, el professor faça la lectura de viva veu; així presentarà a l'alumnat un model de dicció, d'entonació i de ritme adient. També podem fer una lectura col·lectiva entre l'alumnat, propasant-los de llegir cadascun un paràgraf.

Solucions: b), c), e) i f)

7. (pàg. 119)

Poden suggerir-los algunes respostes, com ara:

- a) No és popular a l'institut.
- b) Sí, ja que comparteixen moments junts: s'ho passa molt bé amb ell i es troben al bosc de les Granotes.
- c) El troba diferent de la resta de companys. Potser sent que també es troba sol com ells.
- d) Que ha estat adoptat per Clara i que ha nascut a un poble de l'Argentina, que parla l'araucà i que el seu nom significa *tigre* en aquesta llengua indígena.
- e) Resposta oberta.
- f) Per respondre aquesta qüestió, el professor animarà l'alumnat en la lectura de la novel·la a la qual pertany aquest fragment.

8. (pàg. 119)

Nahuel vestia un xandall de colors que no li havia vist mai, unes vambes vermelles i un mocador al cap.

9. (pàg. 119)

Trobem les formes verbals següents:

Present d'indicatiu: *és, ignora, trobe, puc, significa.*

Pretèrit perfet: *hem anat, hem pedalat, m'ha confessat.*

Imperfet d'indicatiu: *vestia, esmorzàvem, parlaven.*

Pretèrit plusquamperfet d'indicatiu: *havia vist, havia apadrinat, havia nascut.*

10. (pàg. 119)

Resposta oberta seguint les indicacions de l'activitat. Caldrà insistir que han de fer ús de la 1a pers. del singular.

11. (pàg. 120)

Després de llegir l'apartat informatiu sobre els diferents tipus de diaris treballarem la polisèmia d'aquest mot.

- a) Com diu el seu nom és un diari on es publiquen les lleis que s'aproven en el Govern de l'Estat espanyol i de les diferents comunitats autònomes. Publicació en què es difonen les disposicions i altres decisions dels òrgans governamentals.
- b) En aquest tipus de diari s'anoten les disposicions acordades en les reunions que es fan als ajuntaments. Publicació periòdica on es transcriuen les intervencions orals i el resultat de les votacions d'una sessió parlamentària.
- c) Periòdic diari.
- d) Llibreta per a la recollida de dades del treball de camp on s'anoten els resultats de l'observació directa de fets, persones i experiències.
- e) Llibreta per a l'anotació dels deures de cada dia, així com de la data dels exàmens i dels terminis de lliurament de treballs.

RECERCA I EXPRESSIÓ

12. (pàg. 120)

Activitat d'expressió escrita. Resposta oberta seguint els suggeriments que es proposen. Activitat que globalitza l'apartat de COMUNICACIÓ I TEXTOS. Podem suggerir a l'alumnat que continuen el diari durant més temps, un mes o un trimestre com a treball paral·lel al de classe.

13. (pàg. 120)

Activitat d'expressió oral que permetrà l'alumnat repassar les activitats acadèmiques que han de realitzar bé diàriament, setmanalment o trimestralment. Convindria fer-la una vegada per setmana.

III. LITERATURA (pàgs. 121-127)**LA POESIA**

En aquesta unitat fem un recorregut per la poesia lírica, el concepte, l'art de recitar i una breu introducció a les regles mètriques i estròfiques.

1. 2. 3. 4. (pàgs. 121-122)

Amb aquestes activitats, volem posar de manera intuïtiva i emotiva la relació que hi ha entre la poesia i les sensacions i els sentiments humans. És una mena de CONTACTE per tal d'endinsar-nos pels viaranyes de la poesia. Evidentment es tracta sempre de respostes obertes.

La capacitat del professor/-a per a revestir les activitats de concentració i de «màgia poètica» en garantirà una major productivitat acadèmica.

5. (pàgs. 122-123)

Treballem una mostra de textos poètics perquè n'identifiquen els diversos gèneres i algunes característiques de l'estructura. Podem aprofitar l'audició i la lectura d'aquests poemes per a començar a fer pràctiques de lectura expressiva poètica.

- El poema 1.
- El poema 2 (Bellví-ombradís, bella-novella...).
- Els poemes 4 i 5.
- El poema 2, el poema 4 i el poema 5.
- El poema 1.
- Els poemes 2 i 4.
- Els més actuals, el 3 i el 5. El núm. 3, perquè es tracta d'un cal·ligrama i el número 5, perquè té versos lliures, sense rima.

6. (pàg. 123)

- Solucions: anònim, trobador, consonant, visual, avantguardista, èpic, passat històric

7. (pàg. 124)

Després de definir la poesia lírica, presentem aquest poema amorós. Podem proposar que numeren les línies, que repassen el significat dels mots subratllats en el vocabulari del glossari i que en facen una lectura expressiva.

El poema ens servirà en les activitats següents per a fer una anàlisi no explícita i guiada del text. Concretament, la comprensió del text, la determinació del tema, l'estructura del contingut i l'estudi de les regles mètriques i estròfiques.

8. (pàg. 124)

Activitat de comprensió escrita i explotació oral. Les respostes, si fa no fa, són les següents.

- Alegria.

- b) Idealitzada.
- c) Un paisatge mediterrani, lluminós, primaveral.
- d) El pit i el cap.
- e) La mirada és dolça; els llavis, entreoberts; el pit, ufanós.
- f) Resposta oberta.
- g) Resposta oberta.

9. (pàg. 125)

Han de determinar la intencionalitat del poema, el tema.

Són als enunciats: g) l'alegria de sentir-se enamorat; h) l'enyorança de l'amada absent i i) l'emoció que li produeix la bellesa del paisatge.

10. (pàg. 125)

Delimitem ací l'estructura del contingut. L'orde del resum del contingut és II, I, III.

11. (pàg. 125)

Recital poètic. Fóra convenient repartir més poemes, un a cada aprenent. Anunciar el dia del recital i revestir l'acte d'una certa solemnitat. Podem suggerir-los que aporten una música enregistrada d'acompanyament. Mentre el recitador actua, la resta de la classe amb una fitxa semblant a la que apareix al llibre de l'alumne avaluaran l'actuació de cada company/-a.

12. (pàg. 125)

A partir d'aquesta activitat, ens ocupem dels recursos formals de la poesia tradicional: el còmput sil·làbic, els tipus de versos, les composicions estròfiques i la cesura.

- a) Còmput sil·làbic: 2
- b) Cesura: 1
- c) Heptasil·lab: 5
- d) Sonet: 3
- e) Rima: 4

13. (pàg. 126)

Remarquem ací que en les nostres lleis mètriques, el recompte sil·làbic es fa fins a l'última síl·laba tònica.

14. (pàg. 126)

Iniciem ací la pràctica del recompte sil·làbic distingint els versos d'art major i els d'art menor.

- a) 7 síl·labes mètriques: art menor
- b) 7 síl·labes mètriques: art menor
- c) 10 síl·labes mètriques: art major
- d) 7 síl·labes mètriques: art menor

15. (pàg. 126)

Presentem el concepte de cesura i hemistiqui. Tot seguit ho practiquen.

Dóna'm la mà// que anirem per la riba
ben a la vora// del mar bategant,
tindrem la mesura// de totes les coses
només en dir-nos// que ens seguim amant.

Les barques llunyanes// i les de la sorra
 prendran un aire// fidel i discret,
 no ens miraran,// miraran noves rutes
 amb l'esguard lent// del copsador discret
 [...]

Joan Salvat-Papasseit, *L'irradiador del port i les gavines*, 1921.

Els hemistiquis tenen quatre o cinc síl·labes, ja que els versos són decasíl·labs.

16. (pàg. 127)

Exposem els tipus de rima perquè en busquen exemples en els poemes anteriors o en els que han utilitzat per al recital poètic.

Semblantment farem amb les estrofes. Hauran de comptar les estrofes dels poemes treballats a classe.
 a) F; b) V; c) F; d) V; e) V.

RECERCA I EXPRESSIÓ

17. 18. (pàg. 127)

Projecte d'investigació sobre la història de la literatura. Hem d'aprofitar la producció dels alumnes per fer-ne la presentació oral. També podem fer una exposició col·lectiva amb motiu del dia del llibre, la setmana cultural, el dia de la poesia, etc. Les activitats digitals programades ens podem servir de gran ajuda com a recurs visual i complementari de les exposicions orals.

També podeu fer utilitzar la fitxa de valoració de l'exposició oral que hem proposat en altres unitats.

IV. LES PERSONES I LES LLENGÜES (pàgs. 128-132)

LA VARIACIÓ (4): LA VARIACIÓ GEOGRÀFICA

Aquest bloc d'activitats va dedicat a les variants dialectals de la nostra llengua. Cal que tinguem en compte prèviament que:

- Sovint el tractament d'aquest tema esdevé una exposició feixuga d'una llista de trets diferencials dels diversos parlars.
- S'hi sol fer més insistència, conscientment o inconscientment, en la diferència que no en els trets comuns dels diversos parlars.

Hem reduït el nombre de trets dialectals estudiats als bàsics (vocalisme àton, morfema de primera persona i algun element lèxic). És fonamental destacar que no hi ha coincidència entre els límits dialectals que marquen aqueixos trets i les fronteres territorials. És molt útil que els alumnes treballen amb mapes i que hi localitzen ciutats, rius, muntanyes i tot allò que els pugui donar referents espacials.

És menester presentar la variació lèxica com un mecanisme d'enriquiment de la llengua.

Convé mostrar la variació lèxica regional, potser la que més repercussió té en la comunicació interdialectal, com un fenomen que afecta altres llengües immediates (el castellà, l'anglès, el francès...). El coneixement passiu que tot parlant sol tenir d'altres varietats dialectals de la seua llengua assegura la comunicació amb parlants d'aqueixes varietats.

Convé que la realització d'aquestes activitats es duga de manera progressiva i pausada.

Aniria bé començar amb l'audició de textos que reflectisquen la variació dialectal en altres llengües, especialment, en castellà. Ens interessa com ja hem dit que l'alumne assumisca la variació dialectal com una realitat de tota llengua. Açò ens pot ajudar a fer veure que:

- Tot parlant normal sol dominar, si més no passivament, més d'un dialecte de la seua llengua, de la mateixa manera que és capaç de fer servir més d'un registre funcional.
- Són els mitjans de comunicació, l'ensenyament, l'administració, etc. els instruments que afavoreixen la difusió i l'estigmatització d'uns parlars davant uns altres. Tot de manera semblant com s'esdevé amb les varietats funcionals de les llengües.
- És per mitjà d'aqueixos instruments com els parlants arriben a conèixer i a assumir la variació dialectal, sovint sense tenir-ne consciència expressa.

1. (pàg. 128)

Seguiu les orientacions del llibre de l'alumne. Convé verbalitzar les respostes dels alumnes i centrar les explicacions del professor en els aspectes esmentats anteriorment.

2. (pàg. 130)

Solucions

(a) Aspectes fonètics:

En conclusió: en llocs com ara Tortosa, Elx, Vinaròs o València, pronuncien diferenciadament la a i la e àtones. En canvi, a llocs com Girona, Palma de Mallorca o Barcelona confonen (o neutralitzen) la a i la e àtones en un so intermedi que anomenem e neutra ([ə]).

Segons això distingim en la nostra llengua dues varietats bàsiques:

- (a) La varietat oriental, on diuen [párə] i [kəmí] que comprén: la Catalunya Nord (dins França), la part oriental de Catalunya, les Illes Balears i l'Alguer (a Sardenya, Itàlia).
- (b) La varietat occidental: on diuen [páre] i [kamí] que comprén: Andorra, la part occidental de Catalunya, la Franja d'Aragó i la major part de les comarques valencianes.

3. (pàg. 131)

En conclusió, la primera persona del present d'indicatiu de verbs com parlar o mirar es fa amb:

- El morfema -e, en llocs com Elx o València i, en general, la major part de les comarques valencianes.
- El morfema -o, que es pronuncia:
 - [o] en llocs com Vinaròs o Tortosa. En general, les comarques valencianes del nord, la Franja d'Aragó, la part occidental de Catalunya i Andorra.
 - [u] en llocs com Barcelona o Girona. En general, la part oriental de Catalunya.
- El morfema Ø a Palma de Mallorca. En general, les Illes Balears i la ciutat de l'Alguer.

4. (pàg. 132)

- a) No sé què faré aquesta tarda (vesprada o horabaixa).
- b) Es ca (el gos) que m'he comprat és un pastor alemany i no suporta veure cap moix (gat).
- c) En aquella platja hi havia algunes xiquetes (algunes noies, qualques al·lotes) jugant.
- d) He eixit (sortit) a les sis de la vesprada (tarda, horabaixa) de classe.

V. CONEGUEM LA LLENGUA (pàgs. 133-140)

Comencem aquest apartat ampliant el vocabulari relacionat amb les activitats que fem al llarg del dia i valorant la sinonímia com a mecanisme que permet enriquir la capacitat de comunicació.

Ací, en morfologia i sintaxi, analitzem les oracions segons l'actitud del parlant, estudiem el complement indirecte i els pronoms de tercera persona que el poden substituir, repassem l'ús dels verbs irregulars més habituals com ser, estar, voler, tenir (o tindre), poder i fer i sistematitzem els interrogatius. En ortografia i fonètica repassem l'ús de les grafies m, n, ny, ll, i, i distinguem els sons [λ] de cervell i [i] de servei i continuem l'anàlisi i l'aplicació dels signes de puntuació, ara amb la interrogació i l'exclamació.

LÈXIC

LES PARTS DEL DIA

1. (pàg. 133)

Les solucions són en alguns casos opcionals i poden variar segons els hàbits dels alumnes:

- El matí.*
- El migdia.*
- La vesprada o la tarda o l'horabaixa.*
- A punt de pondre's el sol: *La poqueta nit, la boqueta nit o el vespre.* Més tard: *La nit.*
- La matinada.*

2. (pàg. 133)

Resposta oberta. Algunes activitats possibles podrien ser les següents.

- El matí:* desdejunar, endreçar l'habitació, anar a classe.
- El migdia:* escoltar la ràdio, parlar, dinar.
- La vesprada o la tarda o l'horabaixa:* anar al dentista, berenar, estudiar i fer els deures, llegir una estona, traure un llibre de la biblioteca, veure una pel·lícula.
- La poqueta nit, la boqueta nit o el vespre:* eixir amb la colla d'amics, prendre un refresc. *La nit:* anar al teatre, anar a un concert, gitar-me, posar-me el pijama, rentar-me les dents, somniar, sopar, tenir un malson, veure la lluna plena, veure la televisió.
- La matinada:* tornar a casa una nit de festa.

3. (pàg. 133)

Activitat de resposta oberta.

LA SINONÍMIA (1)

4. (pàg. 133)

- pà·lid - blanc g) ordenat - endreçat m) enyoradís-nostàlgic
- encetar - començar h) comportament - conducta n) grup - colla
- cultiu - conreu i) succeir - esdevenir o) gaudir - fruir
- dèfi cit - mancança j) descobrir - esbrinar p) tranquil - seré
- alt - esvelt k) distracció - diversió q) somiador - il·lús
- extravertit - espontani l) tímid - vergonyós

5. (pàg. 133)

Activitat de recerca de diccionari. Us suggerim les respostes següents.

- a) tou: *bla, moll*
- b) despertar-se: *desvetllar-se*
- c) apujar-se: *augmentar, elevar*
- d) parlar: *expressar, comunicar*
- e) aleshores: *llavors*
- f) soroll: *remor, enrenou*
- g) atrapar: *capturar, agafar*
- h) sageta: *fletxa, projectil*
- i) vila: *poble, població*

MORFOLOGIA I SINTAXI

L'ORACIÓ (i 5): LES CLASSES D'ORACIONS SEGONS L'ACTITUD DEL PARLANT

6. (pàg. 134)

Definició del tipus d'oració segons l'actitud del parlant.

- a) Optatives (o desideratives)
- b) Exclamatives
- c) Interrogatives
- d) Dubitatives
- e) Enunciatives (o asseveratives)
- f) Imperatives (o exhortatives)

7. (pàg. 135)

Transformació d'oracions enunciatives en interrogatives i exclamatives.

- a) Interrogativa: No has vingut massa prompte?; exclamativa: Has vingut massa prompte!
- b) Interrogativa: Joana, penses en mi?; exclamativa: Joana, pensa en mi!
- c) Interrogativa: Segur que no has mogut la cadira?; exclamativa: No he mogut la cadira!

8. (pàg. 135)

Identificació de les oracions interrogatives com a totals o parcials.

- Interrogatives totals: b) i c). Convé remarcar que les interrogatives totals també poden tenir una resposta diferent a sí o no, tot depèn de l'actitud del parlant. Per exemple, en b) la resposta més habitual és sí o no, però també podem obtenir unes altres respostes com ara les següents: 1. és possible, 2. probablement, 3. m'ho pensaré, 4. encara no m'he decidit, 5. depèn del sopar que faces, 6. què hi faràs de sopar?, etc.
- Interrogatives parcials: a) i d).

9. (pàg. 135)

Classificació d'oracions segons l'actitud del parlant.

- a) Interrogativa total; b) Enunciativa afirmativa; c) Optativa (o desiderativa); d) Interrogativa parcial; e) Exclamativa; f) Dubitativa; g) Enunciativa negativa

ELS COMPLEMENTES VERBALS (2): EL COMPLEMENT INDIRECTE**10. (pàg. 135)**

Aplicació del concepte de complement indirecte (CI).

Activitat de resposta oberta. Oferim a continuació una solució possible.

- a) a la meua companya
- b) al seu germà
- c) als meus nebots
- d) als pares

11. (pàg. 136)

Formes del pronom feble de tercera persona en funció de complement indirecte.

Singular: li, li, -li, -li; plural: els, els, 'ls, -los.

ORTOGRAFIA I FONÈTICA**12. (pàg. 136)**

Identificació del CI en oracions donades.

- a) a la seua amiga Gisela
- b) a les xiquetes
- c) a Pere i a Guillem
- d) a Carles

13. (pàg. 136)

La pronominalització del CI.

- a) Raquel *li* va escriure una carta
- b) Em va ordenar: «Dóna'*ls* els regals»
- c) *Els* explicaré les matemàtiques d'aquest trimestre
- d) Porta-*li* el llibre

MORFOLOGIA VERBAL (1): REVISIÓ DELS VERBS IRREGULARS**14. (pàg. 136)**

Repàs del present d'indicatiu dels verbs irregulars més habituals: *ser*, *estar*, *voler*, *tenir* (o *tindre*), *poder* i *fer*.

SER: sóc, ets (o eres), és, som, sou, són.

ESTAR: estic, estàs, està, estem, esteu, estan.

VOLER: vull, vols, vol, volem, voleu, volen.

TENIR (O TINDRE): tinc, tens, té, tenim, teniu, tenen.

PODER: puc, pots, pot, podem, podeu, poden.

FER: faig, fas, fa, fem, feu, fan.

15. (pàg. 136)

Ús de les formes corresponents del present d'indicatiu dels verbs ser, estar, voler, tenir (o tindre), poder i fer. Convé que en acabar de completar el text es dramatitze el diàleg a classe.

Caterina: és; Jordi: estic, tinc, faig; C.: vols, fem; J.: podem, tenim, volen; C.: estàs, som, són, volem, fas, faig, tenim;

J.: ets (o eres), tens, puc; C.: pots, voleu, teniu.

ELS INTERROGATIUS

16. (pàg. 137)

Identificació dels interrogatius.

- a) 1. què; 2. qui
- b) 1. quina; 2. quin; 3. quins
- c) 1. quantes; 2. quant de
- d) 1. com; 2. on; 3. quan
- e) per què

17. (pàg. 137)

Activitat de resposta oberta. En haver fet el llistat de preguntes, per parelles, se les intercanvien i fan les respostes corresponents assumint el personatge triat. Fóra bo que dramatitzessin l'entrevista davant tota la classe i l'enregistressen per fer una autoavaluació de la intervenció oral.

ORTOGRAFIA I FONÈTICA

L'ORTOGRAFIA DE M, N, NY, LL, I

18. (pàg. 138)

Normes sobre l'ús de *m, n, ny, ll, i*.

M: a) ample, bomba, campanya, cogombre, emprenyar, rambla; b) amfitrió, commoure, èmfasi, immens, immòbil, immortal, pamflet, xamfrà.

N: a) canviar, enverinar, invàlid.

NY: a) nyora b) banya, campanya, canya, llenya; c) any, bany, enguany, estany.

LL: a) llanda, llenya, llet, lliçó; b) papallona, pollastre; c) all, cavall, cervell, spill, pell, raspall.

I: a) almoina; b) espai, mai, servei; c) iaio

19. (pàg. 138)

Ús de les grafies *m, n, ny, ll, i*.

Cap d'Any, muntanya, campanya, sempre, Emma, Laia, colla, joies, acampar, enmig, camp, llaurat, ombra, l'estany, Castell, informe, amfibis, compte, terreny, convent, esglai, cambres, conill, enlluernat, llum, llanternes, espai, capdavall, palla, allà.

20. 21. (pàg. 139)

Discriminació auditiva entre el so [ɫ] de cervell i el so [i] de servei. Les paraules que s'han de dictar en l'activitat 20 són les mateixes que apareixen en l'activitat 21.

- a) Comboi
- b) Conill

- c) Espai
- d) Esplai
- e) Lleixa
- f) Llop
- g) Mai
- h) Moll
- i) Papagai
- j) Pell
- k) Pollastre
- l) Remei

ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ (4): LA INTERROGACIÓ I L'EXCLAMACIÓ

22. (pàg. 140)

Aplicació de les normes d'ús dels signes de puntuació: la interrogació i l'exclamació en un diàleg.

- Coneixes la xica nova que acaba d'arribar?
- I tant!, ja li he preguntat el nom i m'ha dit que ha nascut a Lisboa.
- A Lisboa? Quina passada! Si això és a més de mil quilòmetres! Com es diu?
- Es diu Sara Dos Santos. Veritat que és un nom original?
- Sí. Mira! Per allà ve Sara. Sara! Acosta't!

VI. TALLER DIGITAL (pàg. 141)

A la part general d'aquesta guia didàctica expliquem en detall les característiques de les activitats plantejades al llibre i, per tant, en aquesta unitat. Ací, de manera esquemàtica, indiquem les qüestions més importants de tenir en compte en cada activitat d'aquesta unitat:

Activitat 1. Àlbum de fotos digital

- A És una activitat que consisteix a fer servir una aplicació web a Internet on l'alumnat crea de forma automàtica una galeria fotogràfica amb fotos que ha fet amb la seua càmera, tauleta o mòbil. Es tracta que faça una sèrie de fotografies sobre un objecte, un animal, un lloc, alguna cosa, en definitiva, que siga molt especial per a ell/ella.
- Mostrem exemples de galeries ja fetes.
- Producte resultant: una adreça web o un arxiu de presentació amb les fotografies incloses.

Activitat 2. Miniquest «Artistes i poetes»

- Aquesta activitat pot ser l'activitat desenvolupada núm. 17 de la pàgina 127 (apartat «Recerca i expressió»). En aquesta activitat l'alumne ha de seguir les indicacions que donem a cada part de la *MiniQuest* (escenari, tasca i producte). Llegirà el text i visitarà les webs indicades a fi d'arreglar la informació que necessita per a fer el producte final. Es tracta que l'alumnat treballa amb la informació d'un dels escriptors que han aparegut en aquesta unitat.
- Es presenten una sèrie de recursos per fer el mural proposat, que és el producte resultant.

Activitat 3: Test final

- Hem creat un test amb una bateria de preguntes tancades (tres opcions de resposta) per tal de preguntar a l'alumnat qüestions sobre els continguts de tots els apartats de la unitat.
- Es fa aquest test per tal que servisca de recurs d'avaluació al professor. Són 15 preguntes sobre les qüestions més importants de la unitat.
- Les solucions de les respostes apareixen a la plataforma i només les pot veure el professor.

VII. RESUM (pàg. 142)

Llegir els resums dels diferents apartats.

Escriure en un quadern a part les definicions que hi apareguen.

Fer un esquema de tots els conceptes i continguts treballats per a dur-lo al *portafoli*.

Buscar imatges al·lusives relacionades amb el significat dels mots pertinents.

Aprofitar les activitats del taller digital per a fer la portada de la unitat del seu quadern d'activitats.

VIII. COMPROVACIÓ (pàg. 143)

1. Ens remetem a la informació i les activitats de les pàgs. 118-120 del llibre de l'aprenent.
2. Ens remetem als continguts treballats en l'activitat 12 de la pàg. 120 del llibre de l'aprenent.
3. Ens remetem a la informació i les activitats de les pàgs. 122-124 del llibre de l'aprenent.
4. El còmput sil·làbic, els tipus de versos, les composicions estròfiques i la cesura. (També les figures retòriques, tot i que en aquesta unitat no les hem estudiades).
5. El terme *dialecte* vol dir el mateix que *varietat*. Per tant, podem afirmar que un dialecte és una varietat d'una llengua; més concretament, la manera particular i característica en què parlen una llengua els habitants d'una zona geogràfica determinada.
6. La sinonímia es produeix quan dues o més paraules tenen el mateix significat o semblant. Exemples: vegeu activitats 4 i 5, pàgina 133.
7. Classificació de les oracions segons l'actitud del parlant.
 - a) enunciativa afirmativa;
 - b) imperativa (o exhortativa);
 - c) enunciativa negativa;
 - d) exclamativa;
 - e) dubitativa;
 - f) optativa (o desiderativa).
8. Identificació i pronominalització del CI.
 - a) a *Carme* i a *Raquel*: Els he telefonat;
 - b) *als teus companys*: Dóna'ls aquest llibre!;

c) a Pau: Pots deixar-li diners?

9. Ús del present d'indicatiu.

- a) estic, tinc, puc;
- b) és, voleu;
- c) feu, podeu.

10. Ús dels interrogatius: quins esports...; quin és...; què opines...; quan faràs...; quines actrius...; quantes mentides...; per què has accedit...

11. Ús de les grafies de *m*, *n*, *ny*, *ll*, *i*.

- a) comprar, alls, remei, pell;
- b) Vermella, llop, vell;
- c) símptoma, banyar, estranya.

12. Ús dels signes d'interrogació i d'exclamació en un diàleg.

- Com et dius?
- Em dic Fabiola.
- Com has dit? Crida un poc més que sóc mig sord!
- Em dic Fabiola!
- Prou! No tan fort! Tu també tens problemes d'oïda?

